

XXII. Országos Arany János Irodalmi Verseny
2014. november 10.

FELADATLAP

Kérjük, az adatait nyomtatott betűvel írja a táblázatba!

A versenyző neve, évfolyama		
Az iskola neve		
Kategória (kérjük, jelölje)	gimnázium	szakközépiskola
Felkészítő tanára		

P. H.

Kedves Versenyző!

Az Arany János Irodalmi Verseny szervezői örömmel köszöntik Önt abból az alkalomból, hogy több havi felkészülés után most írásban adhat számot az elolvasott irodalmi művek ismeretéről.

Kérjük, vegye figyelembe az alábbiakat:

- A feladatlap **16** oldalas.
- A dolgozat megírásának **időtartama 240 perc** (14 és 18 óra között).
- **Helyesírási szótár használható**, más **segédeszköz** (könyv, jegyzet) **nem**.
- Kérjük, **kék vagy fekete színű tollat** használjon!
- Törekedjen az esztétikus, **rendezett írásképre**, ügyeljen a **helyesírásra!**
- Javítófestéket ne használjon!

Jó munkát és sok sikert kívánunk!

Az elérhető maximális pontszám: 180 pont

A versenyző pontszáma		A javító tanár aláírása	
A versenybizottság felülvizsgálata utáni végleges pontszám			

I. Shakespeare: Szentivánéji álom – Arany János fordításában

1. Milyen helyszíneken játszódik a cselekmény?

2	
---	--

2. Egészítse ki az idézeteket az odaillő névvel!

„Vagy én csalódom, szemre-főre, vagy
A csintalan, gonosz manó te vagy,
Kit a nép Robin-pajtásnak nevez: (...)
Tévútra csal vándort, s kineveti.
De ki Hobgoblin, édes neven
Szólít, segíted, dolga jól megyen;
Nem az vagy-é?”

„Azonban, jer velem, Demetrius,
Egéus, jertek mindketten velem:
Egy kis magános lecke vár reátok. -
Te meg, szép, szeszélyidet
Atyád parancsának rendeld alá...”

„Van egy kies part, hol kakukkfű nő,
Hol dús virányt rukerc s ibolya sző,
Fölötte sűrű koncból mennyezet,
Vadrózsa, gyöngye jázmin fog kezét:
Ringatva ott szunnyad táncsal, zenével
..... egy kissé minden éjjel...”

3	
---	--

3. A műben nagy szerepe van a varázslatnak. Soroljon fel legalább négyet!

4	
---	--

4. Egészítse ki a műben előadott színdarab színlapját!

Pyramus	takács
.....	Dudás Ferenc	fűvó-foldozó
Thisbe anyja	Ösztövér Róbert
.....	Orrondi Tamás	üstfoltozó
Oroszlán	asztalos

5	
---	--

5. Ki mondja? Milyen szituációban?

„*Ide nekem az oroszlánt is!*”

.....

„*Helyes a bögés, Oroszlán!*”

.....

4	
---	--

6. Ki kit szeret? Állítsa párba az összeillő szereplőket!

a) Hippolyta	b) Pyramus	c) Heléna	d) Titania	e) Thisbe
	f) Oberon	g) Theseus	h) Demetrius	

Összeillő párok: (A betűjeleket írja egymás mellé!)

.....

2	
---	--

II. Eötvös József: A falu jegyzője

1. Soroljon fel öt „beszélő nevet” a regényből! Milyen tulajdonságokra/jellemzőkre utalnak az elnevezések?

3	
---	--

.....

2. Egészítse ki földrajzi nevekkal a szöveget!

„Valahol a (folyó) inneni vagy túli terület valamely megyéjében, nevezzük megyének (...) fekszik helysége. (...) most az egyszer legyen szabad a hosszú utcán végig, velök egyenesen a mezőre sétálnom, azon dombhoz, mely (...) mintegy negyed mérföldnyire áll a falutól s neveztetik...”

4	
---	--

3. Kít ismer fel a leírás alapján?

a) „... szép férfi volt. A magas homlok, félig eltakarva holló fürteitől, melyek vállaira folytak, fekete szemének merész tekintete, a férfias kifejezés, mely napbarnított vonásait bélyegzé, s a természetes méltóság, mely magas természetnek minden mozdulatában nyilatkozik – akaratlanul arra emlékeztetett: hogy azon emberek egyike előtt áll, kik a természettől gazdagon megajándékozva, saját körükben, bármily magas vagy alacsony legyen az, az első helyet foglalják el.”

b) azok „közé tartozott, kiket legjobban ildomoknak nevezhetünk, s kik – habár a szó, mely e tulajdon megnevezésére szolgál, csak rövid idő óta jött ismét gyakorlatba... mióta személye a megye többsége által zászlónak tüzetett ki, mely körül pártok csoportoztak, kötelességének tartá más zászlóként jól ügyelni, vagy mint ellenei mondák, forogni a szél után... úgy, mint Magyarország középelvű emberei lenni szoktak: egyszer egyik, másszor a másik pártnak adva szavazatát...”

c) „életében sok szerencsétlenség érte; csak azon legnagyobbat említem, melyről erős lelkiületénél fogva maga ugyan sohasem szólt, de mely a megye jegyzőkönyvében áll. Főadószedő korában tudniillik a reábizott pénztárban hiány találtatott, s habár eleget mondá ő, hogy a pénz ellopott, s habár az egész megye hitt szavának, sőt nem is kétkedett senki, hogy ... a tolvajt látt is, mikor szobájából kiment, mit használt! A kormány ... adószedői hivatalától felfüggesztette...”

d) „... régi nemesember vala... Múltja, önmagára nézve, egyike a legérdekesebbeknek, és sajnálni lehet, hogy története, melyet egészen Goethe modorában, azaz: életet s költészetet vegyítve szokott elmondani, a jövő kornak nem fog feltartatni. Édesapjának ötödik fia, ki ismét édesapjának ötödik gyermeke levén (...) a birtoknak csak számolás útján kitudható részét kapta örökségül... Gyermekségét apja kúriája körül nemes rokonaival birkózva vagy a libapáston falusi fiúkkal verekedve tölté...”

e) „mintegy ötven s hatvan év között lehetett, alacson, száraz... kit inkább hosszú megszokás, mint évek terhe hajtott meg. Halvány arc, hegyes orr s áll, bizonytalanul tekingető szem, mellyel csak néha s mintegy véletlenül találkozol, de mely szűrő tekintetét azonnal elvonja, mihelyt észrevétt, s kopaszság által nagyított homloka, melyet néhány ritka ősz fürt környezte, oly egészet képezének, mely előtt minden ember... rosszul érezé magát.”

f) „... negyven és ötven között, azaz azon korban áll, melyet negyvenen túléltek emberek a férfikor legszebb idejének tartanak... Termete magas, s mint egyéb birtoka, szépen arrondirozott. Haja ... az erős szemöldök s gyöngye bajszocska szerint ítélve, hihetőképp fekete. Arca csupa nagyságos méltóság, néha, s pedig elég csudálatosan harminc hónap után visszatérő s hat hónapig tartó

időszakokban, midőn a tisztújítás közeledik, szerfölött nyájas és leereszkedő; egyébkor fölséges büszkeségű, melyet két hatalmas szemölcs még inkább nevel... Királynőnek gondolnád...”

g) „Ily szőke haj s fekete szem, ily szabályos vonások leírására tenta s papiros vajmi szegény eszközök; s hát a nyájas arc színezetéről mit mondjak? Ha havasról szólok, melynek csúcsát a nap első sugárai pirosra festik, míg aljok tiszta fehérén csillog ... eszedbe fogja-e juttatni ... piruló arcait, sötét szemének ragyogó tekintetét, piros ajkak mosolyát, egyszóval a lelket, mely szép arcain elédbe sugárzik?”

7

4. A választást buzdító versikékkal segítették. Ki mellett kampányoltak az alábbi szövegekkel? Egészítse ki nevekkal a rigmust!

„Virágozik a tulipán,
..... lesz a vicespán!”

„Aki nem szereti, haj! haj! haj!
Azt az ördög elviheti, haj! haj! haj!”

1

5. Milyen tényezők segítették Viola kiszabadulását az elítélése utáni éjszakán? Soroljon fel legalább öt elemet!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3

6. Milyen kapcsolat van az alábbi szereplők között?

Réty Ákos – Tengelyi Vilma

Kislaky Kálmán – Réti Etelka

Macskaházy Jónás – Réty Sámuelné

Vándory Boldizsár – Réty Sámuel

2

III. Karinthy Frigyes: Capillária

1. Kihez szól a regény elején olvasható levél?

1	
---	--

2. Mit jelent a regény címe, a Capillária?

.....

1	
---	--

3. Idézza a regény elején olvasható mottót!

.....

.....

2	
---	--

4. Melyik irodalmi alkotás folytatása a mű? Nevezze meg a szerzőt is!

.....

2	
---	--

5. Milyen gondolat nyugtalanította a hőst még a hajótörés pillanatában is?

.....

1	
---	--

6. Kicsoda, micsoda?

oiha	
bullok	
műkopoltyú	
hidrargirum	
Opula	
Kar-kar-ka	
Xa-ra	
goncsargo	

8	
---	--

7. Miért építenek a bullok-ok tornyokat?

.....

2	
---	--

8. Milyen rögeszme lett úrrá a „szerzón” hazatérése után?

.....

.....

.....

3	
---	--

IV. Németh László: Kocsik szeptemberben

1. Értelmezze a mű címét: Kocsik szeptemberben!

.....

2	
---	--

2. Mikor játszódik a regény cselekménye?

.....

1	
---	--

3. a) Mi Jó Péter álma?

.....

1	
---	--

b) Kik támogatják célja elérésében és hogyan?

.....

.....

.....

.....

4	
---	--

4. Mutassa be Jó Istvánt, az apát! Miért nem támogatja fiát álmának megvalósításában? (4-5 mondatban válaszoljon!)

.....

.....

.....

.....

3	
---	--

5. Péter milyen kétségbeesett lépésre szánja el magát? Miért teszi ezt? Miért hiúsul meg a terve?

.....

.....

.....

.....

3	
---	--

6. Helyettesítse a kiemelt szót a köznyelvi megfelelőjével az alábbi mondatokban!

„Az ugaron maradt földeken...”

.....

„S ha a kinevetett visszafelelt, szembefordulhatott Magyarország térképével, mely a pellengér helye volt.”

.....

„A kemence jól izzott közben, s Rudi kihúzhatta a zsarátnokot.”

.....

„... akkor érkezett... flóber a hátán...”

.....

3	
---	--

7. Értelmezze a következő mondatot!

„... érted kár volna, ha ganés szekerre járnál iskolába...”

.....

.....

1	
---	--

8. Ki ő?

„... valami szemmel is látható hidegöv vette örül őt a szótlan tevésében. Ahogy az állatok a meleg gőzükkel télen is megsűritik a levegőt magukon, úgy hígította fel a testével járó légbört a szótlan hidegség.”

„A legjobban azonban Sanyit csodálta, irigyelte, sőt gyűlölte az egész Molnár-udvarban..., aki nem tudta a zsoldárt, s mégis mindig igazának kellett lenni. Az udvar lármás lelke őbenne kukorított a legmagasabbat.”

.....

„..... a tanult fiú volt, a bíró úr, akinek a tiszteletére, ha lejött, minden rokonnál kacsák sülték.”

2	
---	--

V. William Makepeace Thackeray: Hiúság vására

1. A mű címének első változata ez volt: „Regény hős nélkül”. Vajon miért adhatta ezt a címet a szerző?

.....

1	
---	--

2. Ki kicsoda? Fogalmazza meg röviden az alábbi szereplők egymáshoz való viszonyát!

a) Rebecca Sharp

.....

b) Emília Sedley

.....

c) Joseph Sedley

.....

d) George Osborne

.....

e) Rawdon Crawley

.....

f) William Dobbin

.....

6	
---	--

3. Az író úgy vezet végig bennünket a történeten, hogy egyetlen pillanatra sem feledteti velünk, ő irányítja szereplői életének alakulását. Hogyan jelzi ezt már A függöny előtt című bevezetőben is ?

.....

1	
---	--

4. Milyen hatással van Napóleon partra szállása az öreg John Sedley és Emília életére?

.....

1	
---	--

5. Kiket jellemez a szerző a következő mondatokkal?

a) „Szentül hitt abban, hogy minden, amit tesz, helyes, hogy mindig úgy kell cselekednie, ahogy neki tetszik, és akár a darázs vagy a kígyó fullánkja, gyűlölete felfegyverzetten és méreggel fogadott mindent, ami szembeszegült vele.”

b) „Olyan mereven ragaszkodott a formákhoz, hogy inkább éhen halt volna, mintsem hogy fehér nyakkendő nélkül üljön ebédhez.”

c) „Ő volt a legvendégszeretőbb és legkedélyesebb öreg Vesta-szűz, s azt mondogatta magáról, hogy szépség volt a maga idejében.”

d) „- Az erkölcse elég rossz (...), de vigye el az ördög, neki van a legjobb száraz pezsgője egész Európában.”

.....

4	
---	--

6. Jellemezze 3-3 szóval/kifejezéssel a következő két szereplőpárost!

a) Becky – Emmy

.....

b) George – Dobbin

.....

6	
---	--

7. Milyen nagylelkű gesztussal segíti elő Becky Emília boldogságát a mű végén?

.....

1	
---	--

VI. Kertész Imre – Esterházy Péter: Egy történet

1. Mind a két alkotó mottót írt a művéhez.

Mi a mottója Kertésznek?

Mi a mottója Esterházynak?

2	
---	--

2. Mi az utazás célja a Kertész-történetben?

.....

az Esterházy-írásban?

.....

2	
---	--

3. Egészítse ki a szöveget tulajdonnevekkel!

„..... mintha hirtelen a partjaihoz érkeznek, épp valamely hindu ünnep alkalmával. Üszkös lábú koldusok, üvöltő zsidórusok, alattomosan fürkész pillantású alkoholisták.”

„Bűzfelhő vág be a zárt ablakon keresztül, mintegy atmoszférikus illusztráció gyanánt a szövegben taglalt szkatologikus elemekhez; felütöm a fejem az újságból: Lepusztult, szétmarcangolt, kopáran meredő, végítéletserű táj, masszív betonfüstölők, csövek...”

„Elutazásom előestéjén jótét telefont kaptam; a szó legtisztább és legeredetibb értelmében kedves telefonáló azt kérdezi, nem volna-e kedvem meghallgatni (szerző) (műcím), minthogy történetesen van egy szabad jegye. Így hát elutazásom előestéjén (hol) még (...) hallottam.”

„Öltözés közben (szerző) (műcím) szólt, öltözéshez ideális, még az alsógatyámat is fenségesnek éreztem, de nem pökhendiskedni akarnék...”

8	
---	--

4. Hasonlítsa össze a két vámtiszt viselkedését!

.....

4	
---	--

5. Az alábbiak közül melyik Kertész, melyik Esterházy következtetése?

„Az élet, lám, utánozza a művészetet, de csakis az olyan művészetet, amely az életet vagyis a törvényt utánozza. Nincs véletlen, minden értem és általam történik, és ha majd bejárom utamat, megértem végre az életemet.”

„Miért hittem, hogy mást tehetek, mint amit eddig tettem? Rabként, a gondolataimat, a tehetségemet, az igazi lényemet eltitkolva éltem eddig, mert jól tudtam, hogy itt, ahol élek, egyedül rabként lehetek szabad.”

1	
---	--

6. Döntse el az alábbi állításokról, igazak-e (I) vagy hamisak (H)!

..... A Jegyzőkönyv hőse a vonaton a 2000 című folyóiratot olvassa.

..... A két írásban visszatérő motívum a „van bennem szeretet”-állítás.

- 1991. április 26-án kelt a Hegyeshalomban felvett jegyzőkönyv.
 Kertész felidézi Franz Kafka gondolatát: „az eljárás maga válik ítéletté”.
 Fejfájással küszködik az Élet és irodalom hőse az utazása előtt.
 Női név nem fordul elő sem Kertész, sem Esterházy alkotásában.

3	
---	--

VII. Dragomán György: A fehér király

1. A következő állítások mindegyike tartalmaz valamilyen téves információt. Találja meg a hibát, majd írja le helyesen az állítást!

- a) A főszereplő apját azért vitték el otthonról, hogy egy kutatóállomáson dolgozzon.

 b) A fiú egy évben kétszer, a születésnapján és karácsonykor látogathatta meg a nagyszüleit.

 c) Dzsátá és társai Puju bőrlabdájának visszaszerzéséért és a focipálya használatáért harcoltak a Frunza testvérekkel.

 d) Dzsátá és Szabi eljátszotta a zsebpénzét a Bábszínház játéktermében.

 e) A testnevelő tanár kitiltotta a főszereplőt a Haza Védelme csapat foglalkozásairól.

5	
---	--

2. Ki kicsoda? Párosítsa össze a neveket a leírásokkal! (Írja a megfelelő betűjelet a név elé!)

Gica bá	a) matematikatanár
Nagyprodán	b) a Vörös Kalapács ificsapatának kapusa
Janika	c) a futballcsapat edzője
Miki bácsi	d) öreg, vak katona
Vasököl	e) földrajztanár
Klidész bá	f) a legerősebb fiú a negyedben; kitették az iskolából

3	
---	--

3. a) Milyen virággal ajándékozza meg a főszereplő az édesanyját?

.....

b) Milyen alkalomból adja neki a virágokat?

.....

2	
---	--

4. A következő kérdések a főszereplő születésnapjához kapcsolódnak.

a) Hányadik születésnapját ünnepelte a főhős az „alagút” című fejezetben?

.....

b) Mire utal a fejezet címe? Hogyan függ össze a fejezetcím a fiú születésnapjával?

.....

.....

c) Mit kívánt a főhős, amikor elfújta a gyertyát?

.....

.....

d) Ki volt Máriusz? Mit adott Máriusz Dzsátának a születésnapjára?

.....

.....

5	
---	--

5. A műben a felnőttek és a gyerekek világát is átszövi a hazugság.

Idézzon fel ezzel kapcsolatban egy-egy esetet! Két-három mondatban fogalmazza meg gondolatait!

a)

.....

.....

.....

.....

b)

.....

.....

.....

.....

4	
---	--

6. Milyen tanácsot ad a főszereplőnek a nagyapja, amikor utoljára találkoznak?

.....

1	
---	--

VIII. Fogalmazás

„... a végzet sokszor épp a legnemesebb vállakra rakja legnehezebb terheit...” (Eötvös József)

Egyéni és közösségi sors

Fejtse ki a gondolatait 2-3 olvasott mű alapján! Ügyeljen a stílusára és a helyesírására! Fogalmazása ne haladja meg a három oldalt!

(40 pont)

